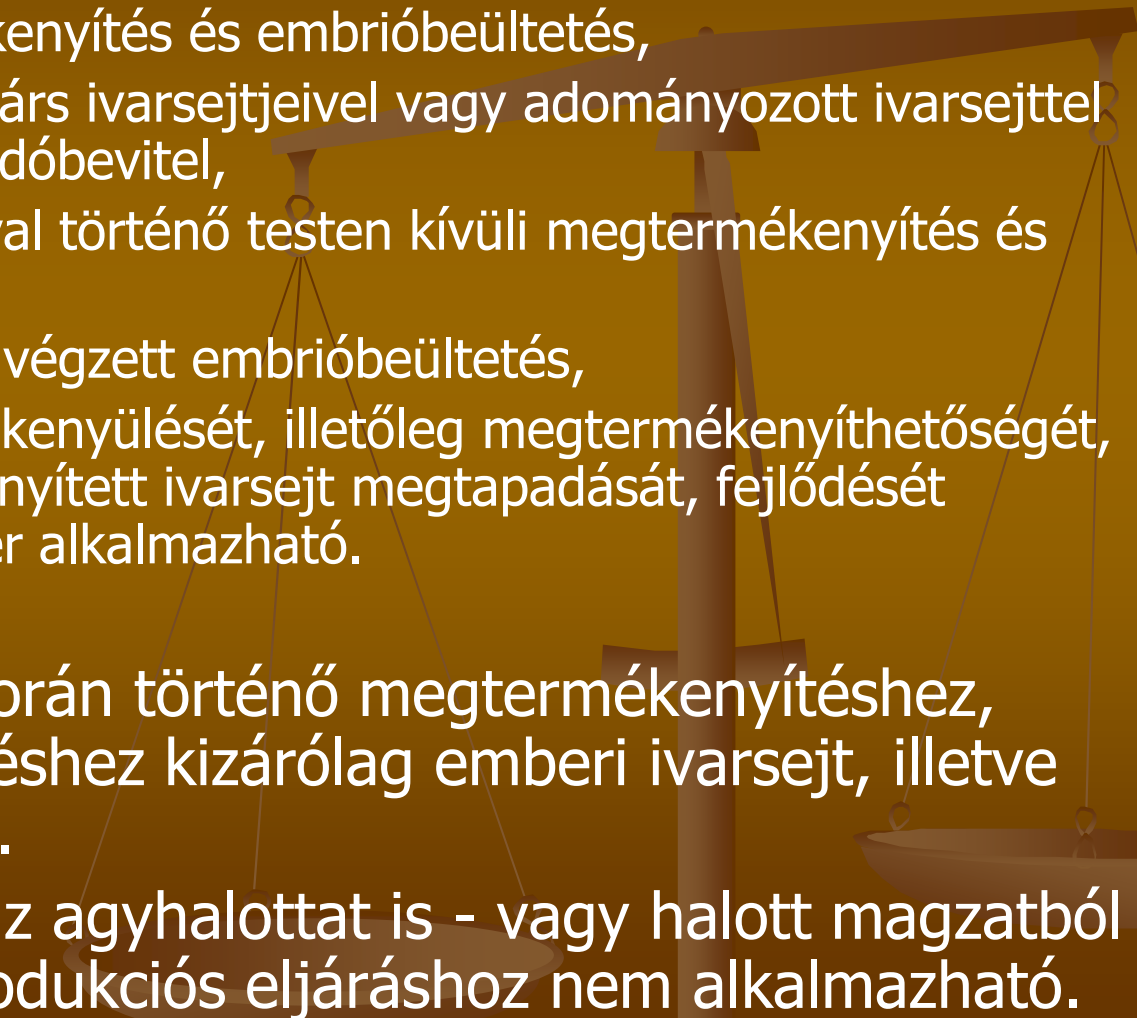

Bevezetés az egészségügyi jogi ismeretekbe I.

13. hét

Az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások általános feltételei

- Emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásként
 - testen kívüli megtermékenyítés és embrióbeültetés,
 - a házastárs, illetve élettárs ivarsejtjeivel vagy adományozott ivarsejttel végzett mesterséges ondóbevétel,
 - ivarsejt adományozásával történő testen kívüli megtermékenyítés és embrióbeültetés,
 - embrióadományozással végzett embrióbeültetés,
 - a női ivarsejt megtermékenyülését, illetőleg megtermékenyíthetőségét, valamint a megtermékenyített ivarsejt megtapadását, fejlődését elősegítő egyéb módszer alkalmazható.
 - Reprodukciós eljárás során történő megtermékenyítéshez, illetőleg embrióbeültetéshez kizárólag emberi ivarsejt, illetve embrió használható fel.
 - Holttestből - ideértve az agyhalottat is - vagy halott magzataból származó ivarsejt reprodukciós eljáráshoz nem alkalmazható.
-

- Reprodukciós eljárás házastársi vagy különneműek közötti élettársi kapcsolatban álló személyeknél végezhető el, amennyiben bármely félnél fennálló egészségi ok következtében a kapcsolatból természetes úton nagy valószínűséggel egészséges gyermek nem származhat.
- A reprodukciós eljárás - amennyiben a női ivarsejt megtermékenyítése már megtörtént - a házastársi (élettársi) kapcsolat megszűnése után az egyedülállóra vált nőnél tovább folytatható. Amennyiben azonban a megtermékenyítés testen kívül történt és az embrió beültetésére még nem került sor, a házastársak (élettársak) a reprodukciós eljárás megkezdése előtt, együttes kérelmükben erre az esetre nézve az eljárás folytatását a házastárs (élettárs) halála esetére előzetesen kifejezetten kizárhatják.
- Egyedülálló nő esetében a reprodukciós eljárás akkor végezhető el, amennyiben a nő életkora vagy egészségi állapota következtében gyermeket természetes úton nagy valószínűséggel nem vállalhat.
- Reprodukciós eljárás a házastársak, ill élettársak együttes, ill az egyedülállóra vált nő írásbeli kérelmére végezhető. A kérelmet teljes bizonyító erejű magánokiratba kell foglalni. Az élettársi kapcsolatáról közokiratban nyilatkoznak

Tájékoztatás emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárás esetén

- A beavatkozás megkezdését megelőzően a beavatkozást végző orvos, illetőleg orvoscsoport tagja az egyidejűleg személyesen megjelent kérelmezőket az adott esetben elvégezhető reprodukciós eljárásról szóban és írásban tájékoztatja.
- A tájékoztatásnak ki kell terjednie különösen:
 - az eljárás orvosi indikációjára;
 - az elvégezhető beavatkozás természetére, az alkalmazása során szükségessé váló esetleges újabb vagy további orvosi beavatkozásokra;
 - a beavatkozás elvégzéséhez szükséges előzetes gyógyszeres kezelések hatásaira;
 - a beavatkozásnak a születendő gyermekre, illetve az érintettre gyakorolt hatásaira, esetleges kockázataira;
 - az eljárás alkalmazásától várható eredményre;
 - az alkalmazható eljárás igénybevételének várható költségeire;
 - az eljárás alkalmazására vonatkozó jogszabályi rendelkezésekre.

Ivarsejt-adományozás és -letét

- Reprodukciós eljárás végzéséhez, illetve orvostudományi kutatás céljából ivarsejt adományozható, amely kizárólag az adományozás szerinti célra használható fel. Egyazon eljárás végzése során csak azonos személy által adományozott ivarsejtek használhatóak.
- Ivarsejt adományozásáért ellenérték nem kérhető és nem adható. Az adományozónak az adományozással összefüggő szükséges és igazolt költségeit, jövedelemkiesését meg kell téríteni.
- Ivarsejtet bármely - reprodukciós eljárás céljából történő adományozás esetén 35. életévét be nem töltött - cselekvőképes személy adományozhat, aki megfelel meghatározott feltételeknek.
- Ivarsejtet reprodukciós eljárás végzésére, ill ivarsejt kutatására jogosult egészségügyi szolgáltatónak, kutatóhelynek lehet közvetlenül felajánlani.
- A felajánlás az adományozónak az ivarsejt elfogadására jogosult egészségügyi szolgáltatóhoz intézett írásbeli adományozó nyilatkozatával és a szolgáltatónál az ivarsejtet tartalmazó anyag levétele céljából történő személyes megjelenésével történik.

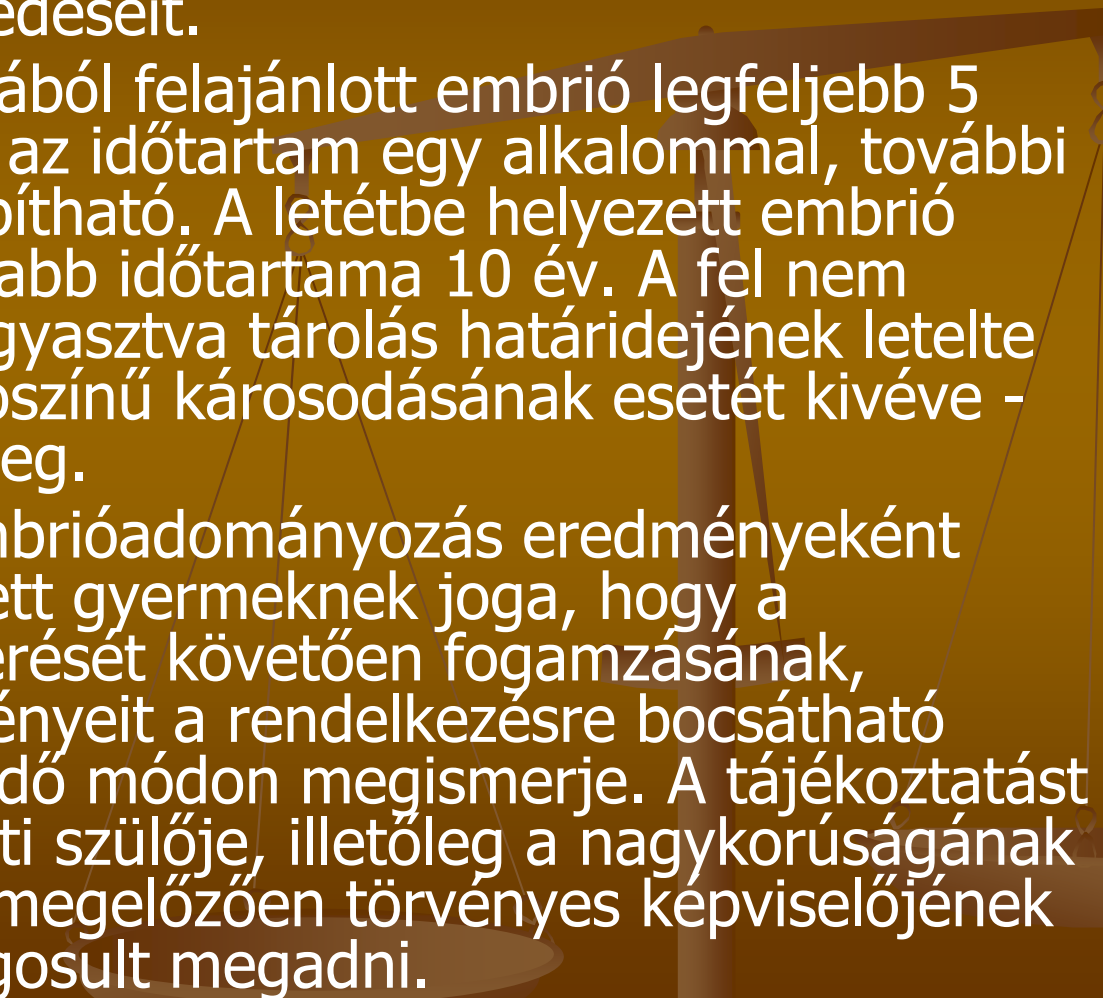
- Reprodukciós eljárás céljából történő női ivarsejt-adományozás esetén a felajánlás történhet meghatározott recipiens számára történő felhasználásra is az alábbi feltételek együttes fennállása esetén:
 - az adományozó a recipiens közeli hozzátartozója vagy oldalági rokona vagy testvérének házastársa (élettársa) vagy házastársa (élettársa) közeli hozzátartozója az egyenesági rokon és a testvér kivételével vagy házastársa (élettársa) testvérének házastársa (élettársa);
 - az adományozó kizárólag az adományozó nyilatkozatban meghatározott recipiens számára történő felhasználásra ajánlja fel;
 - az adományozó nyilatkozat tartalmazza az adományozó írásbeli beleegyező nyilatkozatát, az adományozó és a recipiens együttes személyes megjelenése során adott egybehangzó nyilatkozatát arról, hogy a felajánlás kifejezetten a recipiens számára történik, ill azt, hogy az adományozás ellenérték nélkül, valamint kényszerből, fenyegetéstől és megtévesztéstől mentesen történt.
- Az adományozott ivarsejtek elfogadására jogosult egészségügyi szolgáltató vagy kutatóhely a felajánlást indokolás nélkül visszautasíthatja. Vissza kell utasítani a reprodukciós eljárás céljából tett adományozást, ha
 - az adományozó az adományozást kizáró megbetegedésben szenved;
 - az adományozó személyes és különleges adatok közlését megtagadja és az adatokról más hitelt érdemlő módon nem szerzhető tudomás;
 - nem a felajánlás szerinti egészségügyi szolgáltatónál személyes megjelenés során nyert ivarsejteket tartalmazó anyaggal történik

Az ivarsejtek tárolása, felhasználása

- Az ivarsejtek rendelkezésre bocsátása során biztosítani kell, hogy az ugyanazon ivarsejt-adományozótól származó utódok száma különböző személyeknél elvégzett reprodukciós eljárások során se haladja meg a négyet. Egy reprodukciós eljáráshoz csak ugyanazon adományozó ivarsejtjei bocsáthatók rendelkezésre.
- Az egészségügyi szolgáltató az adományozott és általa elfogadott ivarsejteket a felhasználásig fagyasztva tárolja.
- Egészségügyi okból szakorvosi javaslat alapján, illetőleg egyéb indokolt kérelemre ivarsejtek fagyasztva tárolás céljából cselekvőképes személytől későbbi, a letevő saját felhasználása céljából is átvehetők. Letétként kizárólag a letevő saját és személyesen átadott ivarsejtjei vehetők át.
- Az ivarsejtek tárolása során a különböző donoroktól származó, az azonos donoroktól nem egyidejűleg levett, a különböző célból adományozott ivarsejtek, valamint az ivarsejtletét céljából tárolt különböző ivarsejtminták nem keverhetők össze.

Embrióadományozás és -letét

- Az embriónak a saját célú esetleges későbbi felhasználás érdekében történő letételéről (embrióletét) szóló döntést, vagy más személyeknél végzendő reprodukciós eljáráshoz (embrióadományozás), illetőleg orvostudományi kutatás céljára történő felajánlását foglalja magában. Az azonos személyektől származó embriók legfeljebb két másik személynél végzendő reprodukciós eljárásban használhatók fel.
- Reprodukciós eljárás során testen kívül létrejött és be nem ültetett embrióval kapcsolatos rendelkezés jogát az embriót létrehozó házastársak (élettársak) valamelyik fél haláláig közösen gyakorolják, rendelkezési jogáról azonban bármelyik fél közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban lemondhat.
- Vissza kell utasítani az adományozás céljából tett felajánlást, ha nem valószínűsíthető, hogy az embrióból egészséges gyermek fejlődhet. Károsodott embrió kizárólag kutatóhelynek adható át.

-
- Az embrió felajánlása a rendelkezésre jogosultak írásbeli nyilatkozatával történhet, amely tartalmazza a felajánlás célját, valamint - az embrióadományozás céljából történő felajánlása esetén - az embriót létrehozó ismert személyek életkorát, külsődleges testi jegyeit, a nyilatkozattevő előtt ismeretes megbetegedéseit.
 - Az adományozás céljából felajánlott embrió legfeljebb 5 évig tárolható, de ez az időtartam egy alkalommal, további 5 évvel meghosszabbítható. A letétbe helyezett embrió tárolásának leghosszabb időtartama 10 év. A fel nem használt embrió a fagyasztva tárolás határidejének letelte előtt - az embrió valószínű károsodásának esetét kivéve - nem semmisíthető meg.
 - Ivarsejt-, illetőleg embrióadományozás eredményeként fogant, illetve született gyermeknek joga, hogy a nagykorúságának elérését követően fogamzásának, születésének körülményeit a rendelkezésre bocsátható adatok körére kiterjedő módon megismerje. A tájékoztatást a gyermek vér szerinti szülője, illetőleg a nagykorúságának elérését közvetlenül megelőzően törvényes képviselőjének minősülő személy jogosult megadni.

Embriókkal, ivarsejtekkel végezhető kutatások és beavatkozások

- Embriókkal, illetve ivarsejtekkel a Humán Reprodukciós Bizottság engedélye alapján, az engedélyben meghatározott dokumentációs rendnek és az egyidejűleg jóváhagyott kutatási tervnek megfelelően, a kutatás célja szerinti szakmai feltételekkel rendelkező egészségügyi szolgáltatónál vagy más kutatóhelyen végezhető kutatás.
- Embrió kutatási célból nem hozható létre, kutatáshoz csak a reprodukciós eljárások során létrejött embriót szabad felhasználni az arra jogosultak rendelkezése alapján vagy az embrió károsodása esetén.
- Embrió állat szervezetébe nem ültethető, emberi és állati ivarsejtek egymással nem termékenyíthetők meg.
- Reprodukciós eljárás vagy más egészségügyi szolgáltatás, illetve orvostudományi kutatás során embriót több embrió vagy a fogamzással kialakult tulajdonságoktól eltérő vagy további sajátossággal rendelkező egyed léthozatalára felhasználni nem lehet, egymással genetikailag megegyező egyedek nem hozhatók létre.
- Az utód nemének születése előtti megválasztására irányuló eljárások a nemhez kötötten öröklődő megbetegedések felismerésére vagy a megbetegedések kialakulásának megelőzésére végezhetőek.
- Az embrió genetikai jellemzői a születendő gyermek várható betegségének megelőzése, illetőleg kezelése céljából változtathatóak meg, a cél szerint feltétlenül szükséges mértékben és módon.